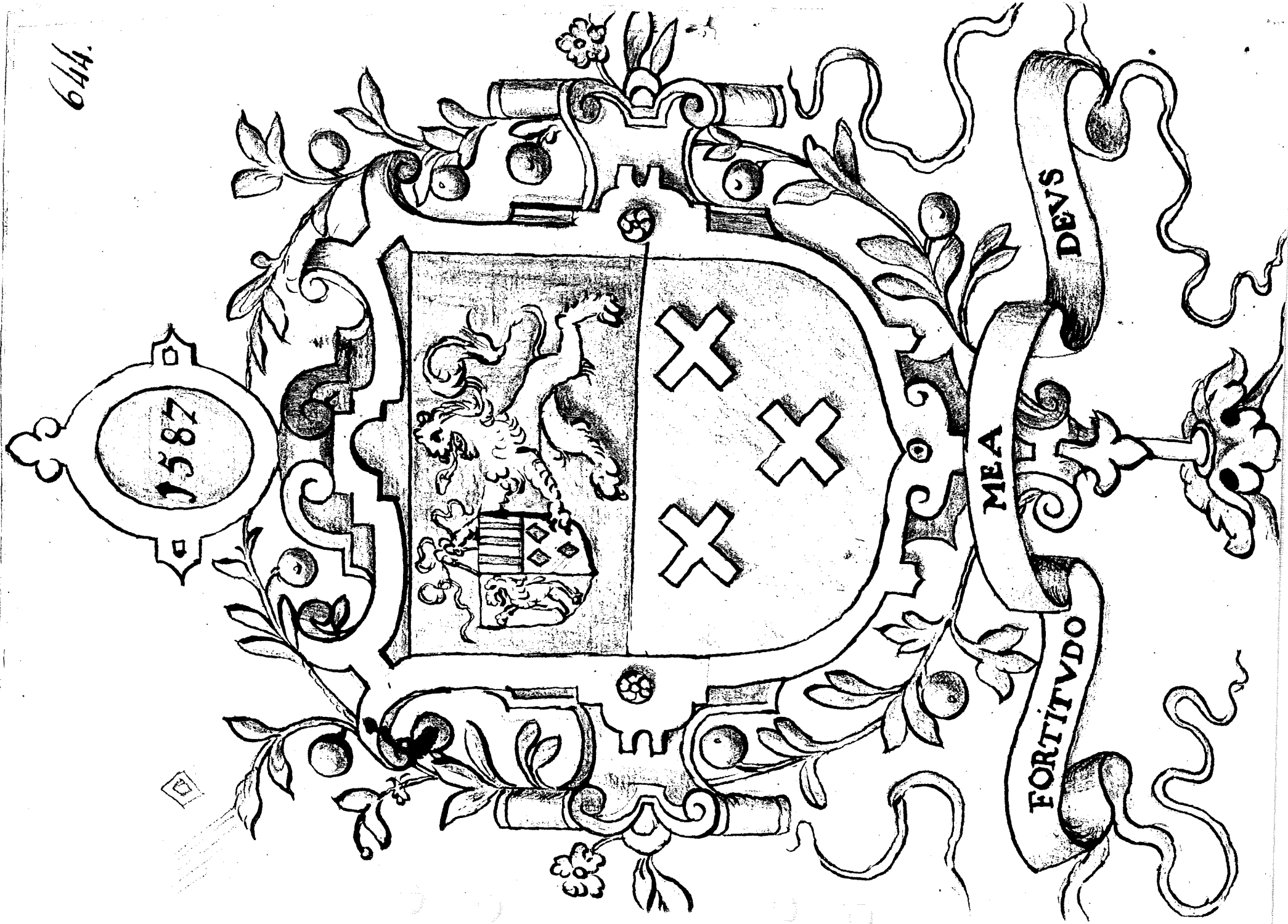

644.

1587

MEA

DEVS

FORTITUDO

~~47. 476~~
~~1700. 1700~~

~~20~~
N: 10A.

For 16 & only 1000
1000.

Willemstad a. d. S. P. S. 1715

642.

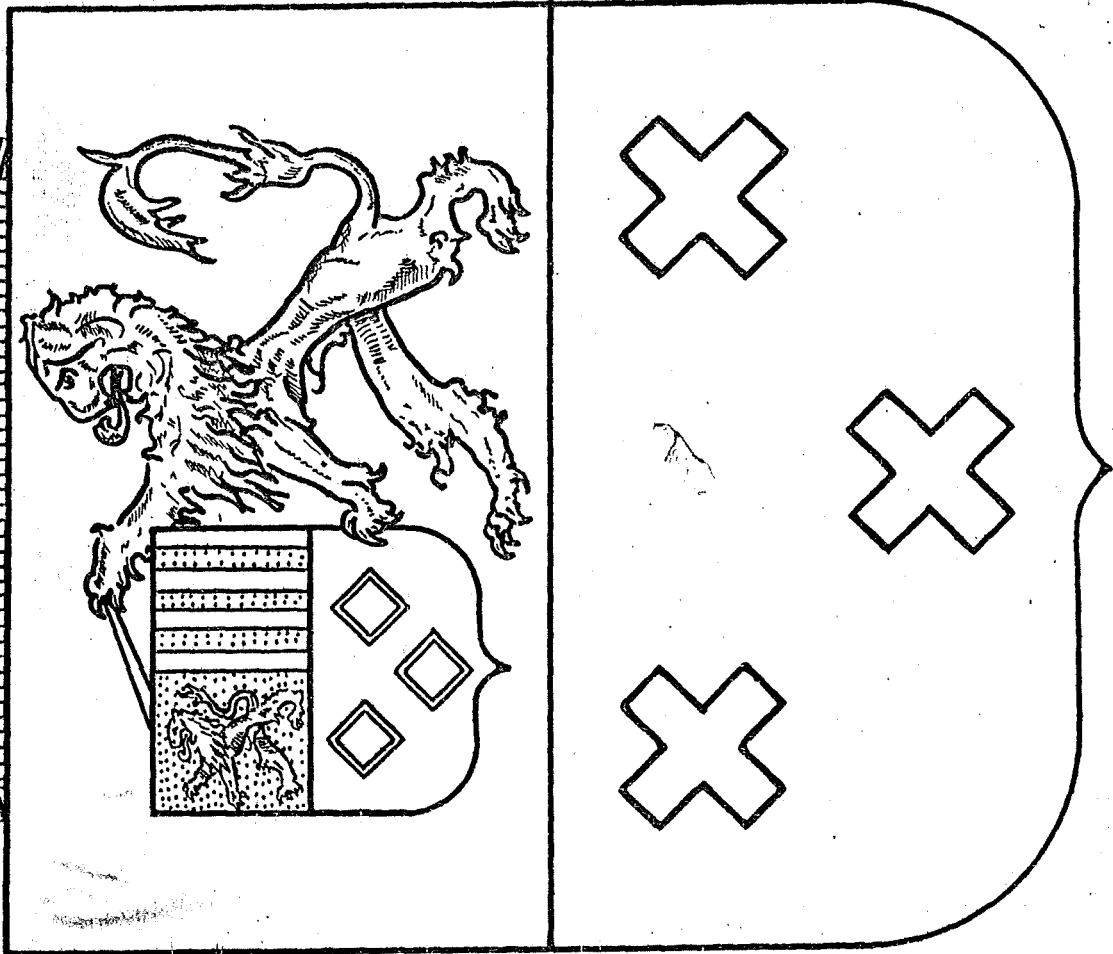
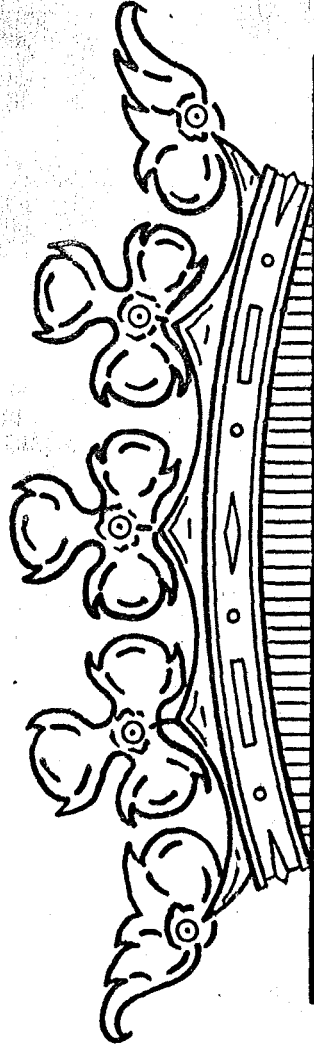
Uw eerev. vaders hebben er, doer een brieflyce bevestiging
in te z. d. d. een af tekening van het wapen. De Koning
plaatse Los al het Leue Sedert Onkoudlyke tyde
alhier is bevestigd geweest en het Welke Wy Meden
geanne als het Plaat wapen, Lande bevestigd, Wraam
My eerev. vaders het Leue Sedert Onkoudlyke tyde
dang a. d. der Hooge Raad v. d. adal te Mlle. Wraam

Het Gemeente Bestuur te
Willemstad

Vanans het Leue

Willemstad

Van Sijne Eerev. vaders
Gouverneur der Provincie Brabant.

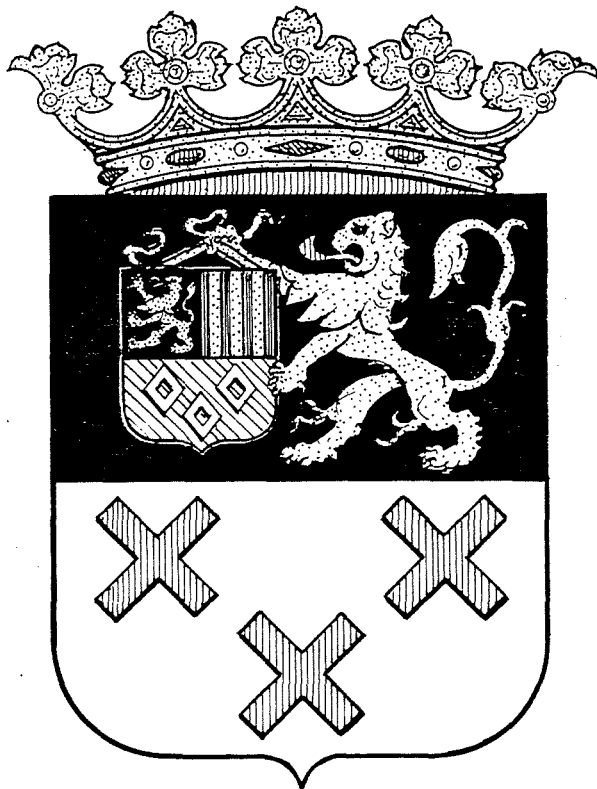

FORTITUDO
MEA
DEVS

XVIII. Gemeentewapen van Willemstad.

VANWEGE DEN KONING.

De Hoge Raad van Adel, gebruik makende van de magt aan denzelven verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij dezen de stad Willemstad ingevolge het, door haar gedaan verzoek in het bezit van het navolgende wapen:

Zijnde coupé, waarvan het eerste ^{van}sabel, beladen met een klimmende leeuw van goud, houdende het wapenschild van Bergen. - het tweden van zilver, beladen met drie St. Andrieskruisen van keel. - Het schild gedekt met een kroon van goud.

Gedaan in 's-Gravenhage den 16e July 1817.

*con
naam P6 A*

RIJKSBUROU VOOR DE MONUMENTENZORG

HOF SINGEL 2, 'S-GRAVENHAGE (TELEFOON N°. 117317).

N°. 902/844

'S-GRAVENHAGE, den 13 October 1933

Bericht op schrijven van:

8 Sept. 1933.

Onderwerp: Stadhuis van Willemstad.

Men gelieve bij beantwoording de dagteekening, het nummer en het onderwerp van dit schrijven te vermelden.

Zeer Eerwaarde Heer,

~~Om~~ te beginnen moet ik U mijn verontschuldiging aanbieden, dat ik niet eerder op bovengenoemd schrijven antwoordde. Ik wilde de zaak even rustig overwegen alvorens U te berichten, en kon door de vele drukke bezigheden daar niet dadelijk toekomen.

Wat den middensteen aangaat, komt het mij juist voor daar het wapen van Prins Maurits aan te brengen dan dat van Prins Willem. De laatste toch was al overleden, toen het raadhuis werd gebouwd.

Verder vrees ik, dat het aanbrengen van twee verschillende gemeentewapens verwarring zal veroorzaken. De argelooze vreemdeling zal meenen, dat deze wapens ook twee verschillende dingen representeren, en niet begrijpen, dat beide het embleem van Willemstad zijn. De gewone burger van Willemstad, die toch al moeite zal hebben om te onthouden, hoe het gemeentewapen er uitziet, zal licht de kluts geheel kwijt raken. Ik stel daarom voor aan de eene zijde het stadswapen aan te brengen, zooals het thans is, en aan de andere zijde het wapen der provincie Noord-Brabant.

Gaarne verneem ik of U met deze suggestie accoord gaat.

AAN
den Zeer Eerwaarden Heer
G.C.A. Juten,
R.K.Pr. en Pastoor
te

WILLEMSTAD.

2 zijwapens 53 x 80 cm
middenwapen 1.70 x 1.20 cm

Archief Pastoor G. C. A. Juten
in h. B. Kymeyen nr. 205

Het adres van den beeldhouwer C.A.Smout, lid van de R.K. Kunstenaarsvereeniging, is Valeriusstraat 250 te Amsterdam. Naar wat ik hoor van dezen beeldhouwer is hij wel aan te bevelen; uit eigen ervaring kan ik niet over hem oordeelen. Ik maak U er, voor zoover noodig, attent op, dat de modellen van het beeldhouwwerk door de "Monumentenzorg" moeten worden goedgekeurd, alvorens tot uitvoering en plaatsing kan worden overgegaan.

Met vriendelijke dank voor Uw mededeeling aangaande het testament van Hendrick Montens' tweede vrouw, hoogachtend,

Uw dv.

Directeur van het Rijksbureau
voor de Monumentenzorg.

P. Dept. 33.

2:402

Van den Heer Aeneas de Rijksbureau van
Monumenten bij.

Benige waken gelede sprak mij en der Willemshande ingeschaan aan,
dat veel konink roken de geschieden (3) bene het ingangspunt van
in stadk wie hien. Het vaker leent te hulle een of alle drie ten gescheide
eigen.

Ik heb hem geantwoord, dat ik hoerwas kon informen, maar dat
ik eend. Eetwonde want te staan, welke beeldhouw-werk op die vakeren
moet worden aangebrecht, en dat dit alles door het Bureau kon worden
vergesteld.

Ik wist hem misdie ik niet, dat mijn meening was mede te delen.
De middelste - de grootste - heeft zijden het gelaatje in het Beley en
wat wipenschilder gehad, vastgehouden door twee leeuwen. Het gelaatje,
dat daarop gestaan had heeft het volledige kopje van Willem de Zwijger
Van de twee leeuwen is niet die afbeelding niets op te maken.

Van daarop niet heel geschikt kunnen aangebracht worden het kopje
van de stad. a. Hans Groot ook gevonden het oude kopje, dat staat op
het dijkt t. 1580. nl.: geduld, bene. Prad. leeuw, met verheffing
van de heide de Jozef Bontersom - Gijpnes: bene: Stijgen.

En in 1611 tot de Franse revolutie had het dijkt en ander kopje, al
died: Nassau / 2/ in het schild; Stijpe / 1/ van het schild.
dijkt t. vint als de vakeren in het Beley e. ook in Janssen, Prad-
mes; ook heb ik, een rondvildige, het gelaatje van een Charles gheen.

Van het onluste regyl bezit ik een handlyke duidelijk exemplum
papierie zwit. Het wrape deyl staat op een vrede tekening op feet
aanwering op het stathous alhier.

Als ik was goed wilde wjs, my twee ynie en dat vromdel mede te
en kenens wilde te deula het altes, b.v. van de heer Jansout, dan h.
met dera in correspondente te de. van die. velddeens een vrom h.
berekening mede te deula

Hoo gachtende

G. P. J. Schepman

Willemsd. (v. W.) 1 Sept 30

Voor de Kalf? onlangs vord ik het bestaans van Els.
Bouwer, de vrede eeltygste van Heer dr. Monken. Het h.
bestaats mede, wat de julaen. velddeens te vrede van den
gheldeen.

E WILLEMSTAD

no. 1.

D. 1936. N° 1070.

Aan den Heer Directeur van het Bureau voor
Aanwinsten van J. Franckhoff.

De beentruwing van het versand, inmiddels aldaar de Ruyg kan ik
heel best zijn. In
in mijn persoonlijke geschiedenis van Willemstad (grote serie) bl. 113
heb ik een beschrijving gegeven van de twee processen, welke worden in het
regel heeft gehad
1° 1611, 1816 tot heden
2° 1641-1816; wie de benijchtheden in noot 1 bl. 114.

Dit tweede regel heb ik tevens algeheel gemist; de datum van de
akte, waarvan het hier, is mij onbekend; de datum van het versand, waarvan
ik heb had stichting, is de datum van de beentruwing van de Ruyg.

Hoogachtbare en eerbare geyne
J. P. Franckhoff

Willemstad 2 Dec 1936

zyn legt op eenen hoek van de stad, en verfiert niet minder de stad als de andere gestichten; het is onder het opzigt van een commies van den raad van State, maar het gebouw werd door den heer onderhouden. Dicht by dit magazyn is een fraaie markt-plaats, die tegen den haven komt, welke een tamelyk getal vaartuigen kan bevatten. De mond van den haven is tusschen twee dyken, op eenen van dewelken een reduit is. Op de andere is de waterpoort. Daar is nog een poort, die de landpoort genoemd werd, en deze beide poorten zyn zeer fraai gebouwt. De stad voert de half blauw en een gelen leeuw met rode klauwen en rode uitstekende tonge, verfiert met acht goudse vierkante blokies, drie, twee en drie, en de andere helft wit, en drie rode kruizen twee en een in 't midden, en tot steunzel een oranieboom met bladeren en vruchten.

Regering.

De regering staat by een bailliu, twee burgemeesters en zes schepenen, nevens een secretaris, die met eenen vendumeester of stokhouder is.

is. De bailliu is aan 't hoofd van de regering; en werd nevens den secretaris door den heer voor het leven aangesteld. De twee burgemeesters, waarvan 'er een is voor 't politicke en de tweede voorzitter der schepenen, werden alle iaren, zoo wel als de schepenen op een dubbelde nominatie van den bailliu, door den heer verandert of gecontinueert. Dit zelve geschied ook ontrent den thesaurier en de weesmeesters. In 't civile kan men van schepenen appelleren aan den raad van Brabant. Hier is een dykgraaf voor het leven, drie heemraden en een secretaris, die met eenen thesaurier is; de rentmeester heeft den ontfangst van de verpondinge en andere lands penningen, maar de gemene middelen en andere lasten werden den meestbiedenden verpagt.

VIER-

polder, onder den refforte van Willemstad, leggen de twee eilanden Ruigen-Plaat en Rolle-Plaat, het eerste is onder de jurisdictie van Princeland, en het tweede onder die van Fynaart. De landeryen dezer twee eilanden behoren aan verscheide particulieren.

DERDE AFDELING.

Van Willemstad en deszelfs grondgebied.

Gelegenheid van die stad.

Willemstad ontleent haren naam van Willem den eersten, prins van Oranie, die haar in den jaren 1583 heeft doen bouwen en versterken; legt in den polder van Ruigenhil, in den jare 1564 bedykt, aan een water, genoemd Hollandsch-Diep, het welk dit gedeelte van Brabant van Holland afscheid. Deze polder en die van Niervaart, Fynaart, Heiningen en eenige kleine beslaan een eiland, dat oost en west ruim twee uren lang en noord en zuid op zyn meeste anderhalf uur breedt is, dit eiland grenst ten noorden
Hol-

Hollandsch-Diep, ten oosten de Roo-vaert, ten zuiden de Nier of Mooyekennen en ten westen de Dintel. Ter plaatze, daar de Merke zich met de Nier vereenigt, is een kleine post, dien men de schans van Blaak noemt, en waarvan de commandant door den heer van Willemstad werd aangestelt.

Deze stad, een der voormuren van Holland aan die zyde van Brabant, dekt de vaart tusschen die eerste provincie en Zeeland; de wal heeft ontrent een half uur in den omtrek en is voorzien van zeven bolwerken, omringt van een goede gragt en contercarp, nevens een ravelyn aan de landpoort. De Statengeneraal hebben hier een bezetting onder bevel van een gouverneur, die door hun hoogmogende werd aangestelt en van een maoor, dien men uit beleeftheid den titel van commandant geeft.

Ik heb reeds gezegt, dat Willem de eerste, prins van Oranie, de stichter van die stad geweest is. Die prins deed haar tot veiligheid van de

Vesting-
Werken.

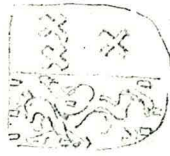
Geschiede-
nis van die
stad.

republiek en voornamelyk tot die van Holland en Zeeland, op zyne kosten bevestigen, en nam het gehele grondgebied onder zyne bescherming, om dat de Staten van die twee provincien zich daarmede niet wilden bezwaren. Op deze wyze heeft hy dien voordeligen grond en de eigendom van de stad en 't gebied verkregen, die hy heeft nagelaten aan zyne afkomelingen, en waarvan het bezit door de Staten-generaal ten behoeve van prins Maurits is bevestigd. De heer heeft de verpondinge, de gemene middelen en alle de imposten, welke de raad van State in de andere plaatzen van de generaliteit heft, in zelfs 't voordeel der vestingwerken, 't welk bestaat in 't hooi en in de weilanden. Ook heeft hy diergelyke voorrechten in de polders van Ruigenhil en van Heininge, maar is gehouden, een gedeelte van die penningen te besteden tot onderhoud der vestingwerken van de stad. Kortom hy bezit een groot gedeelte der rechten, die onaffcheidelyk zyn van 't oppergezag; immers wanneer de gede-

deputeerden van den raad van domeinen, onder wiens bestier die heerlijkheid tans nog is, te Willemstad komen, werden zy met diezelve eerbewyzingen ontfangen, als die van den raad van State.

Willemstad is rond en heeft negen straten, welke alle lynrecht zyn, bestaat uit honderd huizen, en drie of vier hondert inwoners, vrouwen en kinderen, daaronder begrepen. De kerk is een rond gebouw, met een kleinen ronden toren, en staat in 't midden van een fraie vierkante plaats, die rondom met bomen beplant is, en werd bedient door een prediker, die onder de Dordrechtsehe classis behoort. Hier is gene kapel voor de Roomsche-Catholyken. Het stadhuis is van buiten en van binnen zeer net, heeft een fraien toren met een uurwerk. Het weeshuis is rykelyk begiftigt en werd bestiert door vier regenten. Dat van den gouverneur is ook heel fraai en gebouwt door den prins Maurits, waardoor het dan ook den naam van het prinsenhuis voert. Het magazyn

beschry-
ving van
de stad.

b. 1936. N° 1953.

1936

wapen in de 1ste kolom zoo bekend;
 dat hier ook bleef en met de bekering
 die u bevestiging (1793) geëld.

Aan het Rijksbureau van de Monumententrouw
 v. Gronenburger.

In antwoord op uw schrijven van n. 1389 heb ik volgeend:

De prinselijke rekenkamer schijnt onder d.d. 1 Sept. 1611: „de magistraten van H. S. al alhier in de stadt onder den Raad van Synne Lucie Lensee twee stads regelen, wanne desclie verandert te worden nae d'ordre, die hiensz had make geddelt.“ Dit is ten uitvoer gebracht, zowals blykt uit de overleving, welke de Raad van H. S. van het in zijn tijd gebruikte zegel geeft.

Aan den verkenner van de Stuygen Raad heb ik gevraagd, of in het ontwerp van ad. college iets te vinden is, waarmede de reden kan blyken, dat by besluit van 16/18 m. 1874 de vorkens is gegeven, aan het wapen twee 1611 gebruikte twee feet Harnouts' wapen van 1611. Uit de notulen blykt, dat het besluit van H. 18/1815 van den H. R. had gewonden de bekening van 1587, welke van nog op het zaakken, hangt en het koninkrijk wapen geeft.

Het staat niet uit a. P., dat Hithet bewaard 1611 en 1815 in zijn regel een wapen had, dat alden bekenere moet worden

gedeld: a. den (gouden) leeuw op een met (gouden) bloemen bezaaid (blauw) veld; -
 - keer dieldelyk de Nassau'sche leeuw

b. 3 savois; kleiner volgens Wapen; word in uit/in loop veld.

Daarby nog: een conne akke van 16 Sept. 1618 word ik het gewest
 zegel van vacante van W. V. Door de afbeeking in koninglyk weg

Volgens de notitie, welke ik er van heb gemaakt: bovendien stoppen de Leu-
 niken 3 kunijer. Het veld is weinig heraltdint verueld: het bovengeld
 is nu het geheel. Ik vermede dat het de regeltempel, welke op een
 ned gelykenden, vermeden is geuinde, En dat men de Bond. Leenu
 het eerste stempel heeft bekonden, en dat men van het beneden veld
 heeft afgeuonden, om de bladzij er op te gauen.

Ik hoop hiemede li veldende geuinde te hebben en
 want om men myne quating te hebben vernietigde

Leeds gauen
 G. J. H. H. H. H. H. H.

we

Het eigen verpenteuichlij op die bekenings was my notuueij
 Dat is onder Landbouw; minshien wel, in dat het verpenteu
 degeel dit veld en notuueichlij was. En de Landbouw. kenni en
 Beer. Een akkerijs te menken over. Denk h. v. nu en het be
 mede de Grand Reed. te B. o. k. op de platte pond van n. Waggel
 Ak Landbouwskok, te dat was hij still te staan

des
 de
 de
 de
 de
 de
 de
 de
 de
 de
 de

leer
 H. J.
 H. J.
 H. J.
 H. J.

RIJKSBUROU VOOR DE MONUMENTENZORG

HOFSINGEL 2, 'S-GRAVENHAGE (TELEFOON N°. 180591)

N°. 1329

'S-GRAVENHAGE, den 16 December 1936

Bericht op schrijven van

Men gelieve bij beantwoording de dagteekening, het nummer en het onderwerp van dit schrijven te vermelden

Onderwerp: Wapen van Willemstad.

Zeer geachte Heer Juten,

Ik moet nogeens terugkomen op de quaestie van het vroegere wapen van Willemstad. Uit den door U geciteerden brief van Maurits blijkt alleen, dat hij van plan was het wapen te wijzigen. In welken zin weten wij niet. Nu vind ik in 3 zeventiende-eeuwsche bronnen (bij Blaeu, Merian en Bouttats) inderdaad een gewijzigd wapen afgebeeld, nl. 3 w's, geplaatst 2 en 1, in een schild, dat bij Blaeu omkransd is door twee oranjetakken. Het zou begrijpelijk zijn, dat Maurits, op deze wijze de nagedachtenis van den Zwijger heeft willen eeren.

Dit wapen schijnt echter tot de XVIIe eeuw beperkt te zijn gebleven, want in Halma's "Tooneel der Vereenigde Nederlanden" (1725) wordt het wapen beschreven als volgt:

" Het wapen der stad bestaat in 3 quartieren: het eerste zyn drie rode palen op een gouden schild, het tweede quartier een opstaanden Leeuw met goude blokjes op een blauw schild, de Leeuw met een rode tonge en diergelyke klauwen, in het onderste middel ziet men drie rode kruysen op een silveren schild"

AAN

den Zeer Eerwaarden Heer
C.C.A. Juten,
R.K.Pr. en Pastoor

WILLEMSTAD.

Dat klopt dus noch met het tegenwoordige wapen noch met de
beschrijving van Oldenborgh.

Tenzij U mij een afbeelding kunt bezorgen van het door U ge-
praesumeerde wapen, neem ik aan, dat dit niet bekend is en kom
terug tot het wapen van Brabant, dat, in verband met het moderne
gemeentewapen, dan op den tegenwoordigen toestand slaat.

De beslissing kan nu niet lang meer wachten want de beeld-
houwer is met de 2 andere wapens bijna klaar.

Bij voorbaat dankend voor Uw bericht, hoogachtend,

Uw dw.

Mit
Archief Sartow G. C. A. J. ten
in de B. hymeys n. 204.

RIJKSBUREAU VOOR DE MONUMENTENZORG

HOF SINGEL 2, 'S-GRAVENHAGE (TELEFOON N°. 180591)

N°. 1953-'36 / 6

'S-GRAVENHAGE, den 6 Januari 1936

Bericht op schrijven van

Men gelieve bij beantwoording de dagteekening, het nummer en het onderwerp van dit schrijven te vermelden

Onderwerp: Wapen van Willemstad.

Voor Uwe pogingen mij van de wenschelijkheid te overtuigen in den gevel van het stadhuis naast het tegenwoordig wapen van Willemstad een ander te plaatsen, dat gevoerd zou zijn tusschen 1611 en 1815, zeg ik U vriendelijk dank. Van die wenschelijkheid ben ik niet overtuigd, omdat ik niet inzie, waarom deze periode (1611 - 1815) in het bijzonder naar voren gebracht dient te worden. Bovendien ben ik er nog niet zeker van, dat het door U bedoeld wapen algemeen is gebruikt.

— Uit Uw laatsten brief kan ik alleen afleiden, dat het voornemen heeft bestaan een wijziging te brengen in het toen ter tijd gebruikte wapenzegel. Dit blijkt uit het door U aangehaald schrijven van 1 Sept. 1611, waarin de Rekenkamer spreekt van een wijziging aan te brengen "nae d'ordre, die hierop zal worden gestelt".

Zoolang die order niet nader bekend is ben ik er niet van overtuigd, dat het gewijzigd zegel er heeft uit gezien zoals Oldenburg dit beschrijft. U neemt aan, dat dit gewijzigd zegel als volgt beschreven kan worden :

gedeeld: A (= Nassau)

B (de 3 kruisjes)

AAN

den Zeer Eerwaarden Heer
G.C.A. Juten,
R.K.Pr. en Pastoor
te

WILLEMSTAD.

De omschrijving van het "groot segel van saecken" van Willemstad (16 - IX - 1618) geeft U ten bewijze ,dat Uw gissing juist is geweest. Maar in dit "groot segel" is het schild kennelijk doorsneden en niet gedeeld, omdat U er op wijst, dat de kruisjes in een schildvoet terecht zijn gekomen.

Uit de mededeeling van Van Oldenburg blijkt m.i. niet of zijn beschrijving een gedeeld, dan wel een doorsneden schild beoogt, zoodat het beroep op zijn artikel ons niet verder brengt.

Bovendien vraag ik mij af of het door van Oldenburg beschreven schild wel zoo algemeen gangbaar was als U het wilt doen voorkomen. Ware dit wel het geval, dan had het bestuur van W. (nog geen 25 jaar na het verschijnen van v. Oldenburgs artikel) stellig een afbeelding van het door Oldenburg beschreven zegel aan den Hoogen Raad van Adel gezonden,

en zou de schrijver van "Les délices des Pays Bas" dl. V (1786) blz. 109, zeven jaren vóór v. Oldenburg, stellig niet geschreven hebben, dat "Willemstadt porte coupé le chef de sable au Lion d'or, tenant entre ses pattes l'écusson de Grimbergue, qui est de sinople à trois macles d'argent au chef d'or chargé de trois pals de queules au franc canton de Brabant; la pointe d'argent à trois sautoirs alésés de gueules", waarmede kennelijk het tegenwoordig stadswapen wordt weergegeven.

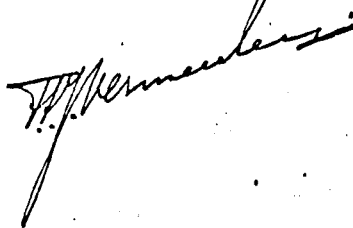
Naar mijn meening blijkt in de tweede helft der XVIIIe eeuw het "Mauritswapen" niet algemeen bekend te zijn en dit is evenmin het geval in de XVIIe eeuw, omdat zoowel in de atlas van Blaau als in Bouttats " 't Vereenight Nederlandt" (Antwerpen 1674) aan de Willemstad een wapen wordt toegekend met drie W's (2 en 1).

De heele kwestie zit zoo vol problemen, dat zij een pracht onderwerp lijkt voor een speciale studie, welke ik graag aan Uw speurzin zou

willen aanbevelen. Daar wij echter niet op het resultaat
dier onderzoekingen kunnen blijven wachten en daar ik ook
geen reden ken om door het stadswapen verschillende tijdperken
uit te drukken, keer ik maar liever terug tot de opvatting
volgens welke de drie wapenschilden de herinnering bewaren
1° aan het geslacht van den landsheer vóórdat Willem de
Zwijger van de plaats een stad maakte,
2° aan dat van genoemden Willem, waarnaar de stad heet en ten
slotte aan het feit, dat de tegenwoordige Willemstad binnen haar
grenzen autonoom is.

In deze opvatting ligt de vertolking eener historische
ontwikkeling, die aanvaardbaar is en in den gevel van het stadhuis
zeer goed op haar plaats is.

DE WAARN. DIRECTEUR VAN HET
RIJKSBUREAU VOORNOEMD:

Archief Pastors G. C. A. J. J. J.
in G. B. Nymegen n° 204.

16 december 1975

Aan de Heer Algemene Rijksarchivaris
t.a.v. Zegelverzameling
Bleijenburg 7
's-Gravenhage.

zegels Willemstad

In verband met de samenstelling van een bijdrage over het wapen van Willemstad (N.Br.) verzoek ik u mij mede te delen of er in het Algemeen Rijksarchief ook zegels van die plaats berusten.

V66r w.1586 heette de plaats Ruigenhil. Van dat dorp is volgens een vermelding van L.Ph.W.van den Bergh, Beschrijving der vroegere nederlandsche Gemeente-zegels in het Algemeen Rijksarchief blz.87 een zegel bewaard in het archief "Schoonhoven". Het is hier onduidelijk of het rechterlijk of administratief archief van die plaats wordt bedoeld of ~~Het~~ ~~g~~ ~~m~~ ~~e~~ ~~k~~ ~~t~~ ~~i~~ ~~e~~ Schoonhoven van Beurden. Wellicht kunt u hiernaar een onderzoek doen.

Van de bewaard gebleven exemplaren ontvang ik ~~gaarne~~ een foto, liefst de zegels op ware grootte voorstellend. Mocht er van één zegel meer exemplaren aanwezig zijn, dan van het best gekonserveerde zegel.

Bij voorbaat dankend, verblijf ik met hoogachting,

(W.A.van Ham , ass.arch.)

fo.192v dd. 7 juli 1804

GEMEENTEWAPEN

De Leeden van het Gemeentebestuur der Stad en
Lande van Willemstad aan
Het Departementaal Bestuur van Brabant.

Burgers!

Wij bethuigen bij deze onse nedrige dankbetuigingen
voor het ingebondene gedrukte exemplaar waarin de
Notulen van de Vergadering der Provisioneele Repre-
sentanten van Bataaffsch Brabant staan geinereert....

Inmiddels hebben wij, ten einde aan de intentie
van UL.voorn.Resolutie te voldoen, het wapen van
deze Stad in wege als hetselve door MAURITZ VAN
NASSAU met Privilegien in den Jare 1587 is verleend,
zoo accuraat ons mogelijk was, in 't klein, met cou-
leuren, doen affteekenen, hetwelke wij d'eer hebben
in dawegen hier nevens te zenden, met verzoek om
hetzelve ter plaatzing in UL.Hôtel in't groot te doen
vervaerdigen.

Dan vermits de deplorable toestand van het Finanti-
eële deezer Stad neemen wij de vrijheid te sollicitee-
ren omme ons indien het zijn kan te excuseeren omtrend
de voldoening der f.50.- in UL.voors.Resolutie ver-

31 december 1975

Aan de heer gemeente-archivaris
gemeentehuis
SCHOONHOVEN (Z.H.)

zegel Ruigenhil.

In verband met de samenstelling van een bijdrage over het wapen van Willemstad (N.Br.) verzoek ik u mij mede te delen of er in uw archief ook zegels van die plaats berusten.

Willemstad heette vóór 1586 Ruigenhil. Van dat dorp is volgens een vermelding van L.Ph.C.van den Bergh in zijn beschrijving van de vroegere nederlandsche gemeente-zegels blz.87 een zegel bewaard in het archief van Schoonhoven. De Rijksarchivaris van de derde afdeling A.R.A. drs.J.Fox deelde mij mede dat dit zegel allereerst in uw archief gezocht moet worden. Helaas beschik ik niet over de inventaris van uw archief zoals die verscheen in Rijks oude archieven 1918; wel het supplement van 1925. Wellicht gaat het zegel schuil op een attestatie in één van de dossiers uit die periode, waarvan er enkele in het supplement genoemd worden.

Herinneren we ons dat Ruigenhil méét Schoonhoven al vroeg bij de opstand der Nederlanden was betrokken.

Hoewel het niet zal meevallen het zegel te achterhalen moet dit toch doenlijk zijn aangezien we mogen verwachten dat het beheer niet zozeer tekort schoot dat het zegel met dokument en al verloren is gegaan.

Voor de te nemen moeite zeg ik u bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groeten,

(W.A.van Ham, ass.arch.)

Rijksarchief in Zuid-Holland

Derde Afdeling van het Algemeen Rijksarchief

De heer W.A.van Ham
Bergen op Zoom

uw brief 3-3.2.1

nummer E 907

onderwerp

2595 BE 's-GRAVENHAGE 9 juli 1982
ALGEMEEN RIJKSARCHIEF
PRINS WILLEM ALEXANDERHOF 20
TELEFOON 070-814381
POSTGIRO 507588

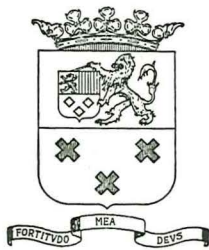
Geachte heer Van Ham,

Via L.Ph.C.van den Bergh, Beschrijving der vroegere Nederlandsche gemeentezegels in het Rijksarchief en ook elders bewaard, 's-Gravenhage 1878, ziet U, dat het ARA. een zegel van Klundert bezit. Het is het bekende schild met de drie St. Andrieskruisen, waartussen een hartschild beladen met den Nassause leeuw; middellijn, 3.2.cm en het heeft geen randschrift. Het is ook niet gedateerd maar zal wel uit de 17^e eeuw stammen. Sinds 1878 is er geen exemplaar bijgekomen.

Van Uw andere plaatsen en heerlijkheden bezitten wij geen zegels.

Met vriendelijke groet

(J.C.Kort)
zegelbewaarder

GEMEENTE WILLEMSTAD

POSTBUS 2 - WILLEMSTAD - TEL. 01687 - 3 50

Postrekening 10.652.27 - Bankrek.: Amro-bank 48.51.25.447

Aan de heer W.v.Ham,
gemeente-archief,
B e r g e n o p Z o o m.

bericht op uw schrijven

datum

14 oktober 1974.

ons nummer

onderwerp

bijl.

Geruime tijd geleden heb ik met U eens gesproken over het wapen, dat naast dat van de gemeente Willemstad en van Prins Maurits voorkomt op de uit 1605 daterende klok van de koepelkerk. Aan de hand van een (onduidelijke) foto is bijgaande tekening gemaakt. Tot nog toe werd algemeen aangenomen dat dit het wapen was van de vervaardiger van de klok (vgl. Dane en Juten).

Ik meen dat dit onbekende wapen is van Cornelis Splinter, destijds schout en dijkgraaf te Willemstad. Deze Splinter was voordien schout in Steenbergen. In Taxandria XLII beschrijft Juten in het artikel "Schouten van Steenbergen" op pag 119 het wapen zoals hij dat gevonden heeft in een bakcachet in RA 's Grav. N.D. fo. 54: "gedeeld, boven een halve leeuw op de scheidingslijn, beneden een keper, in den schildvoet vergezeld van een half ronde figuur (hoefijzer ?)." Nu kan natuurlijk op een onduidelijke zegelafdruk een afgesneden arendskop wel verward worden met een halve leeuw; ik geloof daarom dat dit wapen op de klok van de toenmalige schout was.

Kent U uit andere bronnen het wapen van Splinter ? Wat is Uw mening hierover?

Met vriendelijke groeten en oprechte
hoogachting,

Extract wylf dy regiffen dar
Wideridere was Willelmus Tack,

Op guldys pynff. (1) Wacht 15 d. 7. Dins Seerz, vander Vochs,
colligaditer vergadelt funder 16 Stak was d'iere, aco Willelmus
was Willelmus Tack is gaudes, geerdich es, funder vergricde
Wende biffge, verwapen is es, seerz wapens met g'ol wapen
was Eynde De cit, endo dar onder met d'inge d'igael
funder Retoures wylf gaugende get wapen, d'ofse totter
Obeordeneichs natuys, de wortz biffge naer f'ys affen,
wichtich sal moge, aduwaerde, wils dar aff behalende
throoe penndy, gretelz, vladend, — Endo g'roeft hg f'endy,
daage dy besorelichs, seet g'radz, ady sandz, van
Willelmus Tack a dy Egenichz Speinich, was g'as rose onder
getonideneichs, te g'ulke, volgende dy schiffseichs
seet g'as op seerz f'udse/.

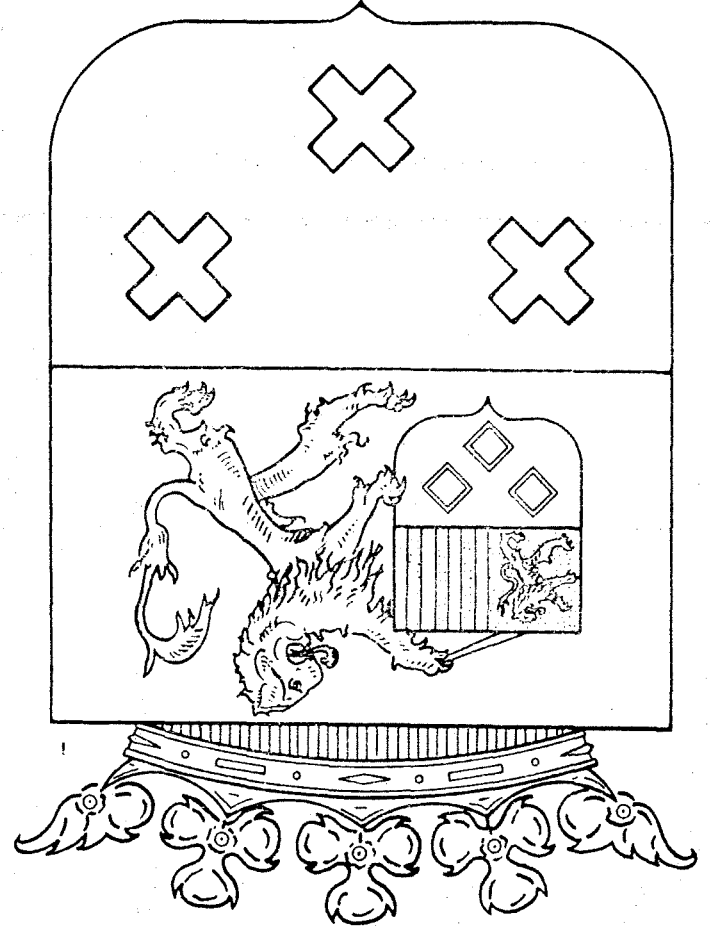
Declaratiom seet a sindz hoort f'offiffen
Willelmus Tack a dy Egenichz Speinich, was g'as rose onder
Bevondz, D'yn wylf.

1622

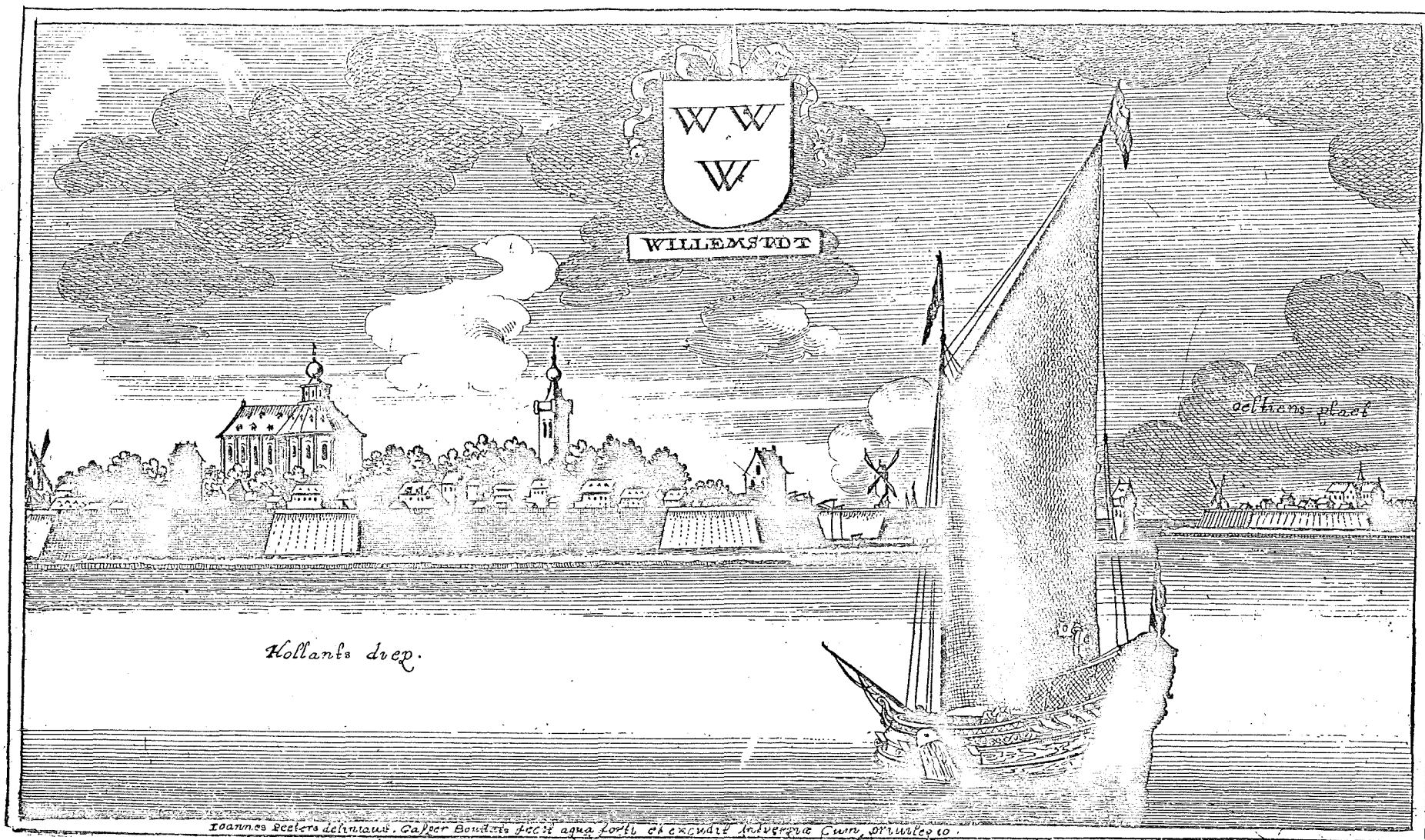
Willelmus Tack a dy Egenichz Speinich, was g'as rose onder
Bevondz, D'yn wylf.

WILLEMSTAD

IN

MONUMENTEN

WILLEM-STADT (gheleghen onder Hollandt aende Roovaert ontrent het Hollants-diep, in het Eylandt vanden Ruygen-hil) wiert ghebouwt inden Jaere 1564. om te beleten het overcomen vanden Vyandt uyt Brabants, door *Villem de I.* Prince van Oranie, die het ghebiedt over dese Stadt creegh voor hem ende syne naercomelinghen. Sy bestaect in seven Bolwercken, een Ravelyn, een Cat aenden Dyck, ende een Wapen-huys met alles wel vooftien, daer en boven heeft sy een treffelijck Huys voor haeren Heer, ende aenden Stroom een bequaeme Have. Van dese Stadt sienmen de stercke Fort **OELTIENS-PLAET** gheleghen aen het *Flacsee* (enen stroom, die Zeelande van *Hollandt* scheydt (op het Incomen ofte punt van het Eylandt van *Somerdyck* recht teghen over de *Villem-stadt*, dese en het Fort ghehoort aenmen beyde de Staeten van *Hollandt* ende *Vest-niesslandt*,

WILLEM-STADT stus en Hollande tenant au Roovaert, guer loing du Hollants-Diep, dans l'Isle de Ruygen-hil: fut en l'Année 1564. bâti pour empêcher le cours des Ennemis du Brabant par *Guilliaume Premier* de ce nom Prince d'Orange, qui acquit le commandement de cette Ville pour luy & ses Successeurs: sa force consiste en sept Boulevarts, un Ravelin, & une Batterie élevée vers la Digue, a encor un Arsenal très bien Fourny, & qui plus est un beaux Palais pour son Prince, & vers le Rivage un Havre commode. De cette Ville on peut voir ce redoutable Fort de **OELTIENS-PLAET** vers le *Flacsee*, Riviere qui sépare la Zelande de la Hollande, situé sur l'embouchure ou pointe de l'Isle de *Somers-dyck* vis à vis de *Willem-Stadt*. Cette Ville & le Fort sont dementz ensembles obéissans aux Etats d'Hollande & de Filsé,

W.A. van Ham
Noordsingel 140
BERGEN OP ZOOM

14 juni 1977

Beste broeder Paulus,

Hierbij zend ik u twee overdrukken van het verhaal over de wapens van Willemstad. Zoals u ziet: ondanks mijn aanwijzingen zijn alle wapens op ware grootte weergegeven, wat een sloot geld heeft gekost. Gelukkig zijn uw tekeningen zo keurig, dat dit weinig ergernis kan geven.

De gemeente Willemstad heeft 100 overdrukken van het artikel ter verspreiding. Mocht u dus gegadigden ontmoeten, dan kunt u ze naar die gemeente verwijzen. Bij wijze van uitzondering wil ik speciale gevallen uit mijn geringe voorraadje helpen, zolang dat nog kan.

Ondanks het feit dat ik niets meer uit Rochefort hoor neem ik aan dat alles goed gaat. U ziet: de publicaties komen druppelsgewijze van de drukkers, zodat u wat dit betreft nog nader van mij zult horen.

Heel veel groeten aan alle bekenden,

Uw

Uw

Met de beste groeten, ook aan mev.

Het lijkt mij de moeite waard dat die zaak eens wordt afgewerkt.

"Condours of the revolt of the Netherlands" oftwel De Gaster.

staat met het reeds lang verschenen datum afgesloten werkstuk

Van de gelegenheid maak ik gebruik te informeren hoe

van Willemstad. Binnenkort volgt nog een "heraldische" publicatie

Hierbij het verschenen artikel over de symbolen

Amice Sterkma,

BERGEN OP ZOOM

Noordsingel 140

W.A. van Ham

14 juni 1977

op de greep van dezelve te stellen het Wapen van deze Provincie, en dat van de Willemstad met een Lint, waar op zoude gesteld worden *Proemium eximiae Fortitudinis*, als meede op de Steekplaat twee Trofeës met Krygs-Armaturo, en de volgende Inscripctie *Ordines Hollandiae & Westfrisiae Carolo à Boetzelaer Gallis Debellatis 1793*, terwyl zy Heeren Commissarissen wyders hadden geconcipteert een Lyfrentebrief op naam van hun Ed. Groot Mog., en ten behoeven van de twee Dogters van voornoemde Heer van Boetzelaer, op den voet hier na geïnscreeft.

De Staaten van Holland en Westvriesland, doen te weeten, dat Wy in overweeging genomen hebbende, dat het naast de allergunstigste bewaring der Goddelyke Voorzienigheid aan de heldhaftigheid van den Heere Carel van Boetzelaer, Lieutenant Generaal en Gouverneur van de Willemstad, welke alle gevaren en dreigementen veracht heeft, te danken is, dat die Stad niet in de handen der Vyanden is geraakt, als wanneer het gevaar dezer Provincie ten allerhoogsten top zoude zyn gereezen, mitsdien het ook alzints gepast hebben geoordeelt, om aan den zelve Heer onze erkentenis wegens het behoud van dit voor deze Provincie zoo aangelegen Frontier, te betuigen en te betonen; dat Wy vervolgens eenparig hebben goedgevonden en verstaan, om ten einde aan voornoemde Heer een geduurzaam gedenkteken te doen hebben van Ons genoegens wegens zyne betoonde bravoure in de Mannelyke verdediging van dezelve Vesting, den voornoemde Heer te vereeren met een fraaye goude Deegen met zodanige Emblemes, als meest gepast zullen geoordeelt worden; en nademaal Wynog verders hebben geresolveert, om de bovengemelde blyken van Onze erkentenis zelfs na het overlyden van de voornoemden Heer by zyne Familie te doen overblyven, zoo is het dat wy mede eenparig hebben goedgevonden om aan de Dogters van voornoemden Heer, met name Wilhelmina, en Louisa Albertina van Boetzelaer, te vereeren, zoo als Wy aan ieder van dezelve vereeren by deze, een Lyfrente van een duizend guldens 's jaarlyks, ten lasten van deze Provincie, in te gaan met den 1 Maart jongstleden, zynde den dag, dat de Vesting de Willemstad is begonnen gebombardeert te worden, en alzo jaarlyks te continueeren gedurende het leeven van ieder der voornoemde Dogters, en voornoemden

GEMEENTE WILLEMSTAD

No.

WILLEMSTAD, 8 Januari 1955.

DOSSIER No.

Telefoon 11
Postrekening 2731

ONDERWERP:

ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN:

In antwoord op Uw schrijven d.d. 5 Januari 1955, laa
ik hieronder de officiële omschrijving van het wapen v
Willemstad komen.

VANWEGE DE KONING

DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan denzelven
verleend, bij besluit van de 20sten Februarij 1816, bevestigt bij d
zen de Stad W I L L E M S T A D-----
ingevolge het, door haar gedaan verzoek in het bezit van het navol
gende wapen:

Zijnde coupé, waarvan het eerste van Sabel, beladen met een klimmer
leeuw van goud, houdende het wapenschild van Bergen. Het tweden va
zilver, beladen met drie St. Andries kruisen van keel.
Het schild gedekt met een kroon van goud.

Gedaan in 's-Gravenhage den 16e ^{Juli} Febr 1817.

get. Max L de Gooij van Mijdrecht

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGEN RAAD

de Wacker van Zon,
Secretaris.

GEMEENTE WILLEMSTAD

No. WILLEMSTAD, 7 februari 1957

DOSSIER No.

Telefoon 11
Postrekening 2731

ONDERWERP:

ANTWOORD OP SCHRIJVEN VAN:

In antwoord op uw laatste brief, delen wij U mede dat het wapen van de gemeente Willemstad als volgt omschreven dient te worden\$:

Doorsneden: 1. in zwart een klimmende leeuw van goud, houdende in zijn klauwen het aan een gouden band hangende wapenschild van "het markiezaat van Bergen op Zoom" (afgeleid van het familiewapen De Glymes), zijnde doorsneden, het bovenste deel weer gedeeld, a. in zwart een klimmende leeuw van goud, b. in rood drie palen van goud, het onderste deel: in groen drie malieën van zilver; 2. in zilver drie St.Andrieskruisen van rood.

Dit wapen werd sinds 1587 gevoerd en aldus in 1817 door de Hoge Raad van Adel bevestigd. Gedurende een korte periode in de 17e eeuw, is de bovenste helft met de Brabantse leeuw vervangen geweest door de Nassause leeuw (een gouden leeuw op een blauw veld, bezaaid met gouden blokken)

Hierbij enige afdrukken van gemeente-stempels.

Voor de gemeente Willemstad,
de archivaris,

De Heer W. van Ham,
David van Orliënsstraat 15,
Steenbergen.